
Життя росте лише з любові

Урок за оповіданням Євгена Гуцала «Хто ти?»

Тетяна Остаповець,
учитель української мови та літератури
Новоград-Волинської ЗОШ I–III ступенів №8
Житомирська обл.

Мета: формувати читацькі смаки учнів, удосконалювати вміння аналізувати прозовий твір, самостійно робити висновки з почутого і прочитаного; виховувати почуття милосердя, людяності, відповідальності за свої вчинки.

Цілі. Учні знатимуть: зміст і проблематику оповідання.

Учні вмітимуть: висловлювати власну думку щодо прочитаного; характеризувати героїв оповідання, давати оцінку їхнім учинкам, рисам характеру; виявляти проблеми, порушені в творі; оцінювати власну діяльність.

Тип уроку: урок позакласного читання.

Обладнання: портрет Є. Гуцала, текст оповідання «Хто ти?», проектор.

Методи, прийоми і форми роботи: незакінчене речення, захист ілюстрацій, гронування, бесіда, «займи позицію», «якби я був художником», виразне читання за особами, «вільне письмо», «пошук подібностей».

Випереджальне завдання: прочитати оповідання Є. Гуцала «Хто ти?», зафіксувати враження («прочитавши оповідання, я відчув..., подумав..., зрозумів...»), намалювати ілюстрацію – асоціативне враження після прочитання оповідання — та обґрунтувати вибір.

Хід уроку

I. Мотиваційний етап

1. Забезпечення емоційної готовності до уроку.

Учитель. Доброго дня усім. Діти, я рада зустрічі з вами. Чи хвилюєтеся ви зараз? Що є причиною вашої тривоги? Я теж хвилююся. Але щоб опанувати нашу тривогу, давайте подаруємо один одному усмішку.

2. Актуалізація суб'єктного досвіду.

а) Кожен із нас у цьому світі — хтось. З вами я – вчитель, удома – мама, дружина, на роботі – колега. А ви? Але всіх нас об'єднує одне поняття. Яке? Звичайно, людина.

б) «Гронування». Ключове слово – людина.
— Доберіть асоціації до слова «людина». (Учні називають слова, учитель записує на дошці.)

— Я радію за вас, бо з основних людських якостей ви виділили найкращі.

II. Цілевизначення і планування

1. Оголошення теми уроку.

Учитель. Ми часто ставимо собі запитання: хто ми, для чого прийшли у цей світ, у чому наша цінність? Сьогодні на уроці ми побачимо, як на це питання відповідає письменник Євген Гуцало в оповіданні «Хто ти?».

(Запис до зошита дати і теми уроку.)

2. Визначення цілей уроку (індивідуально).

— Чого ви хочете навчитися на уроці? Сформулюйте власні цілі.

3. Узгодження плану роботи.

Мої цілі збігаються з вашими, я вірю в вас і впевнена, що наша робота на уроці буде плідною.

III. Опрацювання навчального матеріалу

— Коли я вперше прочитала оповідання Є. Гуцала «Хто ти?», хотілося одразу комусь розповісти про те, що відкрилося мені зі сторінок образного світу Євгена Гуцала. Мою душу охопили спочатку болючі та хвилюючі враження, а потім радісні.

А як ваша душа відгукнулася на прочитане?

а) «Незакінчене речення»: «Прочитавши оповідання, я відчув..., подумав..., зрозумів...».

б) Представлення творчих робіт «Асоціативний образ-враження».

Бесіда за змістом твору.

— Як ви вважаєте, чи можна розпізнати вдачу людини за поглядом очей?

— Якою зображує автор на початку твору Галю? Зачитайте портретну характеристику. Як ви розумієте контрастність такого зображення: **крижаний вираз на обличчі** надавав холоду й незворушності **ясному поглядові** блакитних очей?

— З якою метою Галя приїздить до невеличкого містечка?

— Які почуття і думки виникають у героїні, коли вона дізнається, що мати у лікарні. а в неї є брат і сестра? Доведіть це рядками твору.

— Як змінюється її ставлення до цієї звістки, коли вона зустрічає риболовів Ілька і Галю?

— З чим автор порівнює дітей у творі? Чому?

— Що відчувала дівчина після того, як відвідала матір у лікарні?

— Що ви дізналися про життя Галі під час другої зустрічі з матросом?

— Давайте послухаємо цю дівчину.

(Монолог Галі читає напам'ять учениця).

«Я не могла зрозуміти... не могла зрозуміти, чому вона відцуралася назовсім!... ну хотіла видати себе за бездітну, не прославитися матір'ю-одиначкою! Заміж хотіла. Але ж потім! Потім, коли я виросла. Хай би просто навідалась! Навіть до тих, хто в притулку, матері навідувались! Я б тільки глянула, я б тільки взяла її долоні в свої, притулилась губами, притулилася б щоками...».

— Чи здатна Галя на співчуття і милосердя?

— Читаючи оповідання, я подумала, чи випадково автор увів у твір образ матроса? (Відповіді дітей.) Про що свідчить така його фраза: «А вона (мати) тебе пожаліла?.. Скажи, пожаліла?.. Себе пожалій!»?

(Про егоїзм людини із благополучної сім'ї. А ще, можливо, щоб показати, що в житті кожного добро і зло крокують поруч. Та кожен із нас має право вибору. Є. Гуцало писав: «Такі ми є, як хочем...». Робити добрі вчинки, співчувати чи залишатися байдужими до чужих проблем – залежить тільки від нас.)

«Займи позицію».

Чому мати залишила свою дитину в притулку? Як ви оцінюєте її вчинок? Займіть позицію.

— Чи засуджує дівчина матір?

(Галя не засуджує матір, не ображається на неї. Мудрість Галі в тому, що вона зрозуміла: «Ми не вибираємо собі матерів і батьків».)

— Яку проблему порушує автор через образ Галі? (Прощення.)

«Якби я був художником».

— Якими кольорами ви змалювали б душу Галі? (Діти малюють.)

Виразне читання уривка за особами.

Учні читають уривок від слів: «Розкажіть казку, – пошепки озвалася дівчинка» до «Втрюх, перебиваючи один одного, склали спільну казку...».

— Поміркуйте, яка роль казки про брата й двох сестер.

(Це перший ключ до усвідомлення того, як діти потрібні одне одному. Доросла Галя зробила для маленьких все, щоб вони не загубилися в житті, а діти Галі – щоб пам'ятали й знали свій рід, щоб серце ніколи не мало образи на інших. Бо ж людина без родини – дерево без коріння.)

«Вільне письмо».

(На дошку проєктується фото із зображенням щасливих дітей із матір'ю.)

— Пропоную розглянути світліни і зафіксувати свої враження, які виникли у вас після перегляду. (Озвучення відповідей.)

— Чи є оповідання актуальним у наш час? Чому?

— Назвіть головну думку оповідання.

*** **Завдання «Пошук подібностей».** (Якщо є час на уроці.)

— З якими творами, вивченими у 7 класі, співзвучне оповідання за ідейною спрямованістю?

IV. Рефлексивно-оцінювальний етап

— Чому оповідання має назву «Хто ти?»? До кого звертається Євген Гуцало у назві твору?

— Я пропоную обрати таке ім'я уроку: «Життя росте лише з любові» (Д. Білоус).

— Прокоментуйте, як ви розумієте ці слова.

Самооцінювання навчальної діяльності.

— Зараз найвідповідальніше завдання: кожен із вас заповнить картку самооцінювання, де ви оціните свою роботу на уроці.

Я...	Самооцінка	Оцінка вчителя
------	------------	----------------

— знаю зміст оповідання, старанно виконав домашнє завдання;

— брав участь у бесіді, розумів питання і знав відповіді;

— виразно читав уривки оповідання;

— розумів ім'я уроку і вмів його пояснити;

— писав есе і ділився своїми враженнями;

— активність на уроці.

Кожен вид роботи оцінюється від 0 до 2-х балів.

— Чи задоволені ви результатами своєї роботи?

— З якими думками ви залишите урок?

Домашнє завдання.

Обов'язкове загальне. Відрефлексувати досягнення визначених цілей.

Обов'язкове на вибір. 1. Написати листа головній героїні Галі. 2. Скласти власне продовження оповідання.

За бажанням: Прочитати інші твори Є. Гуцала і поділитися своїми враженнями з однокласниками.